

LIIKUNTAKERHOJEN OHJAAJIEN KOULUTUKSEN JA TUTOROINNIN KEHITTÄMINEN VANTAAN NMKY:SSÄ

Enni Korhonen

Opinnäytetyö, kevät 2010

Diakonia-ammattikorkeakoulu,

Diak Etelä, Järvenpää

Sosiaalian koulutusohjelma

Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön

suuntautumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK) + kirkon

nuorisotyönohjaajan

virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Korhonen, Enni. Liikuntakerhojen ohjaajien koulutuksen ja tutoroinnin kehittäminen Vantaan NMKY:ssä. Järvenpää, kevät 2010, 34 s., 1 liite
Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Etelä Järvenpää. Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyöntekijän virkakelpoisuus.

Opinnäytetyö toteutettiin työelämälähtöisenä kehittämishankkeena Vantaan Nuorten Miesten Kristilliselle Yhdistykselle (Vantaan NMKY). Hankkeen tavoitteena oli kehittää liikuntakerhon ohjaajien koulutusta niin, että se tukisi ohjaajien toimintaa koko kerhokauden ajan. Hanke toteutettiin vuoden 2009 keväällä ja syksyllä. Työn teoreettiset lähtökohdat ovat liikunnan hyödyissä lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen tukena, liikunnan asemassa osana kristillistä kasvatusta sekä kerhonojaajien tukemisessa ja koulutuksessa.

Liikunnalla on tutkitusti positiivisia vaikutuksia lapsen kasvuun ja kehitykseen. Liikunta tukee lapsen motorista kehitystä sekä vaikuttaa lapsen psyykkiseen puoleen, erityisesti kognitiiviseen kehitykseen sekä itsetuntoon. Liikunnan avulla lapsi oppii myös sosiaalisia taitoja. Viime aikoina liikunta on vakiinnuttanut asemansa myös seurakuntien toiminnassa. Liikunnan merkitystä kirkon työssä voidaan perustella kristillisellä ihmiskuvalla sekä hyvän elämän toteutumisen edellytyksenä. Lisäksi toiminnassa voidaan nähdä sielunhoidollisia elementtejä. NMKY-liike on vaikuttanut osaltaan liikunnan ja seurakuntatyön yhdistymisessä. NMKY:n liikuntatoiminnassa kristillisuus näkyy toiminnan eettisessä ulottuvuudessa ja ymmärryksenä siitä, että myös henkinen ja hengellinen ulottuvuus liittyvät urheilijan kasvuun. Liikuntakerhojen ohjaajina toimivat yleensä seurakunnissa ja järjestöissä nuoret vapaaehtoiset. Ohjaajat tarvitsevat asianmukaista koulutusta ja tukea toimiakseen tehtävässään.

Kehittämishankkeen taustalla oli Vantaan NMKY:n laaja-alainen tavoite lisätä lasten ja nuorten harrastemahdollisuuksia. Opinnäytetyöhön liittyvän hankkeen tarkoitus oli rekrytoida uusia ohjaajia, kehittää koulutusmenetelmiä sekä käynnistää koulustoimintaa. Vapaaehtoisia ohjaajia saatiin niin vähän, että koulutuksen painopiste vaihtui ohjaajien tutorointiin. Kerhonojaajille järjestettiin koulutusta kahdessa tapahtumassa, joiden välillä ohjaajia tavattiin säännöllisesti joka toinen viikko.

Asiasanat: liikunta, liikuntakasvatus, kristillinen kasvatus, NMKY, kerhonojaaja, koulutus, tutorointi, kehittämishanke

ABSTRACT

Korhonen, Enni

Developing the Training for Sport Club Leaders in YMCA Vantaa.
34 p., 1 appendix. Language: Finnish. Järvenpää, Spring 2010.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services,
Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The aim of this study was to develop the training for sport club leaders in YMCA Vantaa. The theoretical basis of this study deals with the effects of sports on the child's development, how sports can be used in Christian education and the training of the sport club leaders. The studies show that sports have an effect on child's development. Sports support child's motor skills and have an influence on the cognitive development and child's self-esteem. In addition, it can be used to learn social skills.

The project was carried out in 2009. The idea for the thesis originated in YMCA Vantaa. The aim was to widen the possibilities for children to have an active hobby. The purpose of this study was to recruit new club leaders, develop the education and start this new education. Because of the lack of volunteers the project concentrated on supporting the leaders. Every second week during autumn 2009 the leaders gathered to discuss the activities of the clubs. Two training events were also arranged.

Recently, sports has become a popular method in education in Evangelical Lutheran Church of Finland. Sports can be used as a method in Christian education when it is based on the Christian idea of man. Being physically active helps people to live the healthy and good life that God wanted us to live. On the other hand, there can be seen elements of the pastoral care. The YMCA has had an influence on sports becoming a part of the parish work. Ethicality is the key word when it comes to Christianity in YMCA's sport activities. These activities are executed with the idea of developing physical, mental and spiritual aspects of the athlete.

Keywords: sports, physical education, Christian education, YMCA, club leader, tutor, development project

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 LIIKUNTA KASVUN TUKENA.....	7
2.1 Fyysinen kehitys.....	7
2.2 Psykkiset vaikutukset.....	8
2.3 Sosiaaliset taidot	9
3 KRISTILLINEN KASVATUS JA LIIKUNTA	10
3.1 Liikunta osana kristillistä kasvatusta.....	10
3.2 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon suhde liikuntaan	11
3.3 Liikunta NMKY:ssä	12
4 NUORI KERHONOHJAAJANA	15
4.1 Ohjaajan monet roolit	15
4.2 Nuoren ohjaajan tukeminen.....	16
4.3 Kerhonojaaja oppijana.....	17
5 KOULUTUSTOIMINNAN KEHITTÄMINEN.....	19
5.1 Tausta	19
5.2 Tavoitteet.....	20
5.3 Toteutus	21
5.4 Arviointi.....	24
6 POHDINTA	26
LÄHTEET.....	28
LIITE 1: Kartoittava kysely kerhonojaajille	32

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöprosessi lähti liikkeelle syksyllä 2008, kun Vantaan Nuorten Miesten Kristillisen Yhdistyksen (Vantaan NMKY) järjestösihteeri Pauli Räisä ehdotti, että tekisin opinnäytetyöni heille. Ajatuksena oli lähteä kehittämään yhdistyksen liikuntakerhojen ohjaajien koulutusta siten, että se tukisi ohjaajien toimintaa läpi koko kerhokauden. Hankkeen tarkoitus oli rekrytoida uusia ohjaajia, kehittää koulutusmenetelmiä sekä käynnistää koulutustoimintaa. Prosessin aikana tavoitteet kuitenkin ovat muuttuneet olosuhteiden muuttuessa. Alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen koulutuksen painopiste siirtyi ohjaajien tutorointiin, sillä se palveli paremmin yhdistyksen tarpeita, kun vapaaehtoisten ohjaajien osuus kerhoissa jäi hyvin pieneksi.

Aihe kiinnosti minua, sillä olen ollut mukana Vantaan NMKY:n toiminnassa vuodesta 2005 ja koska liikunta on lähellä sydäntäni. Liikunta Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa ja sen järjestöissä on aiheena ajankohtainenkin, sillä liikunnan osuus kirkon kasvatustoiminnassa on kasvanut merkittävästi (vrt. luku 2).

Opinnäytetyön toimeksiantaja, Vantaan NMKY, on pääasiallisesti Itä-Vantaalla toimiva kristillinen järjestö, joka on Suomen NMKY:n jäsenyhdistys ja osa maailmanlaajuisesta NMKY-liikettä. NMKY on kansainvälinen kristillis-ekumeeninen liike, jonka toiminnassa on mukana noin 48 miljoonaa ihmistä. Se onkin tällä hetkellä maailman suurin ei-poliittinen nuorisoliike. (Suomen NMKY 2010.)

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys käsittelee liikunnan merkitystä lapsen kehitykselle, liikunnan roolia kristillisen kasvatuksen metodina sekä liikunnan ohjaajan roolia ja ohjaajan tukemista. Työssä käsitellään teoreettisesti niitä asioita, joiden pohjalta koulutustoimintaa on rakennettu.

Tässä työssä käytetään termiä liikunta kuvaamaan fyysistä aktiviteettia, sillä se mielletään helpommin harrastusmielessä harjoitetuksi toiminnaksi kuin sana urhei-

lu. Liikunnalla tarkoitetaan tässä työssä pääasiassa harrasteliikuntaa. Toinen määrittelemistä vaativa termi on tutorointi. Sivistyssanakirja määrittelee tutoroinnin toimimiseksi ohjaajana ja opastajana, jossa ohjaajalla on enemmän kokemusta ohjattavasta asiasta. Tässä työssä tutorointi on rinnastettavissa ohjaamiseen ja opastamiseen, jolla pyritään tukemaan ohjattavan toimintaa.

2 LIIKUNTA KASVUN TUKENA

Harrastukset kehittävät lapsen tietoja ja taitoja, tukevat itsenäisyyttä ja sosiaalisuutta sekä rentouttavat ja tuottavat iloa (Kukkasniemi & Kukkasniemi 2010, 171). Liikunta on hyvä ja monipuolinen harrastus ja lapselle luonnollinen tapa toimia. Lasten liikunta on pääasiassa erilaisten pelien pelaamista ja liikuntaleikkejä. Sen lisäksi, että liikunta on hauskaa yhdessä tekemistä ja uusien liikuntataitojen oppimista, se tukee lapsen kokonaisvaltaista kehitystä. Liikunta vaikuttaa niin fyysiseen ja psyykkiseen kehitykseen kuin lapsen sosiaalisiin taitoihin. (Autio & Kaski 2005, 54.) Liikunnan harrastamisesta on tullut lähes välttämätöntä fyysisen toimintakyvyn säilymisen kannalta, kun fyysinen aktiivisuus on vähentynyt ihmisten elämässä (Laakso 2007, 19).

Lapsi liikkuu kerätäkseen tietoa ympäristöstään ja laajentaa toimintakykyään liikunnasta saaduilla kokemuksilla (Zimmer 2001, 47). Ohjatun liikunnan avulla tuetaan lapsen luontaista tapaa oppia itsestään ja ympäristöstään. Parhaiten lapsi oppii myönteisistä liikuntakokemuksista. (Autio & Kaski 2005, 121.) Liikunnan vaikutukset eivät kuitenkaan aina ole vain positiivisia vaan liikuntakokemukset saattavat vaikuttaa lapseen myös negatiivisesti. Seuraavassa on esitelty liikunnan positiiviset vaikutukset lapsen kasvuun ja kehitykseen.

2.1 Fyysinen kehitys

Lapsi tarvitsee normaalin fyysisen kasvun ja kehityksen avuksi päivittäistä liikuntaa (Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset 2005, 10). Liikunta tukee lasta motoristen perusvalmiuksien oppimisessa. Motorisia perusvalmiuksia ovat käveleminen, juokseminen, hyppääminen, heittäminen, potkaiseminen, kiinniottaminen ja lyöminen. Motoristen taitojen kehittyminen vaatii lapselta harjoittelua, vaikka jokaisella on niiden oppimiseen biologiset edellytykset. (Sääkslahti 2008, 62.) Perustaitojen oppiminen luo pohjan monipuoliselle liikkumiselle ja uusien liikuntataitojen oppimi-

selle (Autio & Kaski 2005, 121). Ohjattuna lapsi oppii liikkumaan eri tavoilla sekä käyttämään kehon jäseniä yhdessä ja erikseen. Liikuntaharrastuksen parissa lapsi oppii hahmottamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja sen toimintaa. (Zimmer 2001, 15; Autio & Kaski 2005, 55.)

Liikunta kehittää havaintomotorisia taitoja, mikä tarkoittaa, että lapsi oppii hahmottamaan omaa toimintaansa suhteessa ympäristöön ja aikaan. Lapsi kerää tietoa ympäristöstään eri aistien avulla ja pyrkii työstämään niitä erotellakseen olennaisen tiedon. Näin ollen voidaan todeta, että liikunta edistää aistien yhteistoimintaa, mikä taas on tärkeä edellytys kaikelle oppimiselle. (Zimmer 2001 53–54.)

Liikunta vaikuttaa myös elimistön kehitykseen. Se edistää lihasten, luiden ja aivojen sekä sydämen ja hengityselinten toimintaa. (Hakkarainen 2008, 57–58.) Liikunta tukee elimistölle tärkeitä kasvuärsyksiä, jotka ovat välttämättömiä elimistön toimintakyvyn kehitykselle (Zimmer 2001, 43–44). Riittävä liikunta lapsuudessa auttaa ehkäisemään monia terveyttä heikentäviä tekijöitä, kuten ylipainoa sekä sydän- ja verisuonitauteja, sillä liikunnallinen elämäntapa omaksutaan jo varhain (Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset 2005, 10).

2.2 Psyykkiset vaikutukset

Liikunta vaikuttaa sekä ihmisen tiedolliseen, eli kognitiiviseen kehitykseen että tunne-elämän kehittymiseen. Kognitiivisen kehityksen osuus liikunnassa on kiinteästi rinnastettava motorisiin toimintoihin: havainnot edellyttävät liikettä ja liike edellyttää havainnointia. Liikunta edellyttää tarkkaavaisuuden suuntaamista, oman toiminnan suunnittelua sekä oman kehon ja ympäristön havainnointia. (Ahonen 2008, 59.)

Tunteet kuuluvat osaksi liikuntaa, pelejä ja leikkejä. Yksin ja yhdessä toimiessa koetaan iloa, onnistumisia kuten myös surua ja pettymyksiä. Liikunnan avulla lapsi oppii tunnistamaan ja käsittelemään tunteitaan (Autio & Kaski 2005, 105).

Liikunnasta saaduilla kokemuksilla on vaikutus lapsen itsetuntoon. Liikunta auttaa lasta hahmottamaan omaa kehoaan, mikä luo perustan kehonkuvan syntymiselle. Myönteinen kehonkuva on yksi edellytys myönteisen minäkuvan syntymiselle, mikä taas vaikuttaa terveeseen itsetunnon kehitykseen. (Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset 2005, 14.) Lapsi hahmottaa itseään teoistaan saatavan palautteen perusteella ja vertailemalla itseään muihin ryhmän jäseniin. Lapsen arvostus itseään kohtaan on sidoksissa hänen fyysis-motorisiin kykyihinsä. (Zimmer 2001, 23–24.)

2.3 Sosiaaliset taidot

Liikunta eri muodoissaan tarjoaa runsaasti mahdollisuuksia ihmisten väliseen vuorovaikutukseen ja yhdessä toimimiseen sekä uusien sosiaalisten suhteiden luomiseen. Liikunnan kautta tapahtuu sosialisatiota, jossa lapsi kehittyy persoonaksi ja jäsentyy yhteiskuntaan sopeutuvaksi yksilöksi. (Eskola 1995, 6.) Lapsi oppii pelien ja leikkien yhteydessä yhteistyötaitoja sekä ratkaisemaan ristiriitatilanteita aktiivisessa toiminnassa (Laakso 2008, 64–65). Liikunta tarjoaa myös mahdollisuuksia moraalikasvatukselle: lapsi pääsee luonnollisissa tilanteissa pohtimaan oikean ja väärän, itsekkyyden ja oikeudenmukaisuuden välisiä suhteita (Laakso 2007, 22).

Liikunnan avulla lapsi voi oppia toimimaan ryhmässä. Ryhmässä toimiminen kasvattaa lasta muiden huomioimiseen sekä opettaa noudattamaan ja sopimaan yhteisiä sääntöjä. Lapsi oppii vuorovaikutustaitoja sekä antamaan ja vastaanottamaan palautetta. Lisäksi liikuntaleikkien kautta lapsi oppii omaksumaan erilaisia rooleja. (Zimmer 2001, 28.) Liikunta on myös hyvä keino kasvattaa lapsia suvaitsevaisuuteen, sillä se mahdollistaa erilaisten ihmisten kohtaamisen kulttuurista, kielestä ja kansallisuudesta riippumatta. (Laakso 2008, 66; Zimmer 2001, 28.)

3 KRISTILLINEN KASVATUS JA LIIKUNTA

Tutkimusten mukaan Suomessa yli 90 % lapsista ja nuorista harrastaa urheilua tai liikuntaa. Heistä noin 10 % harrastaa liikuntaa, joka on jonkun muun tahon kuin urheiluseurojen tai koulun järjestämää. (Kansallinen liikuntatutkimus 2006, 7, 20.) Tähän joukkoon lukeutuvat myös ne lapset, jotka osallistuvat seurakuntien järjestämään liikuntatoimintaan. Liikunnan osuutta ja merkitystä kirkon kasvatustyössä on tutkittu hyvin vähän, vaikka se on jo melko vakiintunut työmuoto varsinkin seurakuntien nuoriso- ja varhaisnuorisotyössä. Tässä luvussa tarkastellaan kristillisen kasvatuksen suhdetta liikuntaan ja selitetään hieman sitä, miten kristillisuus näkyy liikuntaharrastuksessa.

3.1 Liikunta osana kristillistä kasvatusta

Kristillistä kasvatusta ohjaa kristillinen ihmiskuva, jossa ihminen on luotu Jumalan kuvaksi, arvokkaaksi ja kokonaisvaltaiseksi yksilöksi. Kristillisen kasvatuksen tavoitteena on välittää sellaisia tietoja ja taitoja, joiden avulla lapsi pystyy itse pelaamaan omaa uskoaan ja elämään kristittyinä. Lähtökohtana on ehdoton rakkaus ja toisen ihmisen hyväksyminen, Jeesuksen esimerkin mukaan. (Riekkinen 2008, 88–91.) Toinen määritelmä kristilliselle kasvatukselle nousee kasvatuksen perustasta. Kasvatusta voidaan pitää kristillisenä, jos kasvattajan edustamat arvot sekä ihmis- ja maailmankäsitys ovat kristinuskon mukaisia. (Muhonen & Tirri 2008, 67.) Antti Räsänen (2008) mukaan kasvatusta on kristillistä, kun sisältö ja tavoitteet ovat kristillisiä sekä menetelmien sisällöt kunnioittavat ihmisarvoa, kasvatettavaa ja Jumalaa (Räsänen 2008, 288).

Pelit ja leikit ovat lapselle luontainen tapa oppia. Kun kasvattaja miettii ja asettaa oikeanlaiset tavoitteet, saadaan peleistä ja leikeistä sopiva metodi myös kristilliseen kasvatustoimintaan. (Räsänen 2008, 300–301.) Liikunta soveltuu kristillisen kasvatuksen muodoksi, sillä siinä yhdistyvät kaikki elämän ulottuvuudet. Liikunta

pitää huolta fyysisestä hyvinvoinnista sekä vaikuttaa psyykkiseen hyvinvointiin ja opettaa sosiaalisia taitoja. Koska myös hengellisyys kuuluu osaksi ihmisyyttä, voidaan ihminen kohdata siellä, missä hän toimii ja vastata siellä hänen hengellisiin tarpeisiinsa. Ihmisten kohtaaminen heidän omassa elämänpiirissään on osa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon vuonna 2002 hyväksymää visiota ja strategiaa Läsnaolon kirkko (Läsnaolon kirkko 2002).

Seurakuntien erilaisissa kerhoissa, kuten myös liikuntakerhoissa, voi olla sielunhoidollinen ulottuvuus. Lapsi tarvitsee ympärilleen turvallisia aikuisia ja toisille kerhoharjoittaja voi olla elämän ainoa turvallinen aikuinen. (Kukkasniemi & Kukkasniemi 2010, 172.)

3.2 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon suhde liikuntaan

Kirkko on vuosisatojen ajan suhtautunut liikuntaan varautuneesti, sillä sen katsottiin liittyvän ruumin palvontaa. Viimeisen sadan vuoden aikana asenteet ovat kuitenkin kovasti muuttuneet ja 1940-luvulta alkaen kirkon edustajat ja urheiluväki ovat käyneet keskustelua keskenään. 1980-luvulla kirkkohallitus alkoi tehdä selvitystyötä liikunnan merkityksestä ja haasteista kirkon työlle. (Holma 2005.) NMKY-liike on ollut vaikuttamassa evankelis-luterilaisen kirkon asenteeseen liikuntaa kohtaan sekä tuonut uusia ulottuvuuksia kirkon nuorisotyöhön (Holma 2005; Seppälä 1988, 62–63). Vuonna 2008 kirkkohallitus perusti liikunta- ja urheiluneuvottelukunnan, jonka tehtävänä on arvioida kirkon roolia ja tehtävää liikunnan alueella, pitää esillä liikunnan merkitystä kirkon työssä ja koulutuksessa sekä vahvistaa yhteiskunnan tietoisuutta liikunnan merkityksestä kirkon toiminnassa, osallistua liikunta- ja urheilupoliittiseen keskusteluun muun muassa eettisestä näkökulmasta sekä edistää tasa-arvoisen osallistumisen ja oikeudenmukaisuuden toteutumista liikunnan ja urheilun alueella. (Holma 2009, 22.)

Nykypäivänä liikunta on luonteva osa evankelis-luterilaisen kirkon kasvatustoimintaa, sillä se antaa mahdollisuuden kasvuun ihmisenä sekä yhteyteen läheisten

kanssa. Liikunta tukee ihmisen terveyttä ja hyvinvointia, ja näin edesauttaa Jumalan tarkoittaman hyvän elämän toteutumiseen. (Usko ja urheilu i.a.) Erilaiset liikuntakerhot sekä liikuntapainotteiset leirit, retket ja rippikoulut ovat tulleet osaksi seurakuntien nuoriso- ja varhaisnuorisotyötä. Joillain paikkakunnilla liikuntatoimintaa järjestetään yhteistyössä järjestöjen, muun muassa NMKY:n paikallisyhdistysten ja urheiluseurojen, kanssa. (Holma 2005.) Varhaisnuorisotyössä erityisesti salibandykerhot ovat olleet viime vuosina suosiossa (Jansa 2010, 269). Jotkut seurakunnat ovat jopa perustaneet omia urheiluseuroja. Esimerkiksi Malmin seurakunnalla on oma urheiluseura Christian United (Malmin seurakunta i.a.). Seurakuntien liikuntatoiminta tarjoaa vaihtoehdon seuratoiminnalle, jossa kilpailuhenkisyys ja kasvavat kustannukset rajaavat osallistumisen mahdollisuuksia (Kukkasniemi & Kukkasniemi 2010, 172).

Liikunta on otettu seurakunnissa myös osaksi aikuisten ja erityisryhmien parissa tehtävää työtä. Erilaiset liikuntamuodot voidaan yhdistää virkistystoimintaan tai niitä voidaan käyttää yhteishengen rakentamiseen ja keskinäisen luottamuksen edistämiseen ryhmissä. (Holma 2005.) Lisäksi aikuisten parissa tehtävään työhön on jo yli 30 vuoden ajan kuulunut kisapappitoiminta suurissa urheilutapahtumissa, kuten olympialaisissa. Kisapappi tarjoaa keskusteluapua ja tukea niin pettymyksissä kuin onnistumisissa ilman urheiluun liittyviä paineita. (Huovinen 2009 10–11; Holma 2005.)

3.3 Liikunta NMKY:ssä

NMKY-liike sai alkunsa Englannissa 1844, kun George Williams perusti nuorille kauppa-apulaisille toimintaa, jonka tarkoituksena oli nuorten miesten hengellisen ja tietopuolisen tilan parantaminen. Tarkoituksena oli perustaa tukiverkko nuorille miehille. Liike levisi nopeasti eri puolille Englantia, Eurooppaa ja Amerikkaa. Suomen ensimmäinen NMKY perustettiin Helsinkiin vuonna 1889. (Kuujo 1979, 9–10; Mäntylä 2009.) Tänä päivänä NMKY on tuttu nimi niin kilpakentiltä kuin harrasteliikunnan puolelta. Liikunta on yksi tunnetuimmista NMKY-liikkeen työmuodoista,

joka on ollut osana liikkeen toimintaa jo 1800-luvun lopulta lähtien (Suomen NMKY:n Urheiluliiton toimintastrategia 2008–2012, 6). Nuorten Miesten Kristillinen Yhdisty (NMKY) ei ole sitoutunut vain yhteen lajiin, vaan sen toimintaan mahtuu lajien laaja kirjo, vaikka liike onkin tunnettu vahvana vaikuttajana koripallorintamalla. Miten sitten NMKY eroaa muista urheiluseuroista?

NMKY-liike pyrkii toimimaan oman kolmioperiaatteensa mukaan. Kansainvälisesti NMKY:tä kuvaava punainen kolmio muistuttaa tehtävästä ottaa huomioon ihmisen henkinen, fyysinen ja hengellinen ulottuvuus. NMKY-liikkeen arvot ovat avoimuus, luotettavuus, yhteisöllisyys, kristillisuus ja kansainvälisyys. (Suomen NMKY liiton NMKY-liikkeen toimintastrategia 2009–2013.) Kristillisuus NMKY-liikkeen urheilutoiminnassa näkyy toiminnan eettisessä ulottuvuudessa ja ymmärryksenä siitä, että myös henkinen ja hengellinen ulottuvuus liittyvät urheilijan kasvuun. Toiminnan tavoitteena on yhdessä kristittyinä eläminen, ihmis- ja maailmankuvan avartaminen sekä eleetön kristillisen tradition juurruttaminen. (Riekkinen 1989, 19–23.) Päämääränä on auttaa nuoria kasvamaan tasapainoisiksi yhteiskunnan jäseniksi (Koikkalainen 2010). Lisäksi liikunnan ja terveiden elämäntapojen avulla kehitetään ihmisten hyvinvointia ja parannetaan heidän elämänlaatuaan (Suomen NMKY:n Urheiluliiton toimintastrategia 2008–2012, 7). Tämän voidaan katsoa edistävän Jumalan tarkoittaman hyvän elämän toteutumista.

Vantaan NMKY on toiminut kristillisen lapsi- ja nuorisotyön parissa vuodesta 1974, painopisteenä NMKY-liikkeen perinteinen liikuntakasvatus. Yhdistystä perustettaessa haasteena oli järjestää harrastustoimintaa lähiöiden lapsille ja nuorille. (Sotamaa & Kivimäki 2004.) Tänä päivänä yhdistyksen toimintaan kuuluu liikuntatoimintaa lapsille, nuorille ja aikuisille, iltapäiväkerhoja, leiritoimintaa, isä-lapsi –toimintaa sekä kansainvälisiä kontakteja. Käytännössä Vantaan NMKY pyrkii välittämään liikkeen arvot ja tavoitteet jokaiselle toiminnassa mukana olevalle. Toiminnassa huomio kiinnittyy siihen, että lapset ja nuoret voivat kokea liikunnan iloa ilman paineita menestymisestä. Osallistuminen ei vaadi erityislahjakuutta, kaikki saavat osallistua ja jokaista kannustetaan tasapuolisesti. Liikunnan ohessa lapset oppivat toimimaan yhdessä sääntöjen mukaisesti. Ohjaajalle jokainen lapsi on tär-

keä ryhmässä ja heidät pyritään huomioimaan tasapuolisesti. Lisäksi toiminta pyritään pitämään niin edullisena, että mahdollisimman moni pystyisi osallistumaan toimintaan. Tavoitteena on kerätä yhteen kristittyjä, jotta Johanneksen evankeliumista lainattu NMKY:n tunnuslause, ”että he kaikki olisivat yhtä”, toteutuisi (Suomen NMKY liiton NMKY-liikkeen toimintastrategia 2009–2013; Joh. 17:21).

4 NUORI KERHONOHJAAJANA

Monet seurakuntien ja järjestöjen varhaisnuorten kerhot toimivat vapaaehtoisten voimin. Ohjaajat ovat yleensä hieman vanhempia nuoria. Kerhonoijaaja koulutusta suunniteltaessa tulisi ottaa huomioon ohjaajina toimivien nuorten kehitystaso: he eivät ole vielä aikuisia mutta eivät enää lapsiakaan. On myös muistettava, että ohjaaja toimii tehtävässään monessa roolissa. Hän on samanaikaisesti kasvattaja, esikuva, toiminnan ohjaaja sekä kaveri. Ohjaaja on myös vaikuttaja. Kaikella mitä hän sanoo ja tekee tai jättää sanomatta ja tekemättä on vaikutus ohjattavaan. Siksi näihin asioihin on hyvä kiinnittää huomio ohjaajakoulutuksessa.

4.1 Ohjaajan monet roolit

Ryhmää ohjatessa ohjaajan on toimittava samanaikaisesti erilaisissa rooleissa. Ohjaajan roolit voidaan jakaa kolmeen ryhmänhallintaa tukevaan ominaisuuteen: johtaja, kuuntelija ja vaikuttaja. Ryhmän hallinnassa johtaja ohjaa toimintaa, tekee päätökset, vastaa järjestyksestä ja luo turvallisuutta. Johtaja pyrkii käyttämään valtaa niin, että ryhmä pysyy hallinnassa. Kuuntelija on auttaja, joka aistii ryhmän tunteita, välittää ryhmäläisistä sekä kuuntelee ja on kiinnostunut ryhmäläisten asioista. Vaikuttaja taas toimii esimerkkinä, ohjaa ja opettaa. Ohjattavan näkökulmasta ohjaaja voi olla kaveri, vanhempi sisarus tai aikuinen. Näiden eri roolien tasapainoisesta summasta syntyy hyvä ohjaaja. (Lund i.a., 25, 45.)

Ohjaajana toimimiseen kuuluu myös asennekasvatus. Liikunnan ohjaaja voi omalla asenteellaan ja toiminnallaan vahvistaa lapsen positiivista asennetta liikuntaan. Kannustamalla ja kehumalla sekä osoittamalla välittämistä ja hyväksyntää, lapsi jaksaa yrittää epäonnistumisista huolimatta. Kerhonoijaaja toimii ryhmässä kasvattajana, jonka tehtävänä on taata jokaiselle ryhmän jäsenelle fyysinen ja emotionaalinen turvallisuus. (Hakala 1999, 107–108.) Ohjaaja voi tukea lapsen liikunnallista elämäntapaa tarjoamalla sitä edistävää tietoa, taitoa ja asenteita (Autio & Kaski

2005, 56). Liikunnallinen elämäntapa edesauttaa tutkitusti terveyttä niin lapsuudessa kuin aikuisiälläkin (Tammelin & Telama 2008, 51–54).

Toimimalla tasapainoisesti eri rooleissa, erilaisten tilanteiden mukaan, syntyy hyvä ohjaaja. Hyvä ohjaaja ottaa huomioon ryhmän ikä- ja kehitystason. Hän on aito, kannustava, luotettava, turvallinen, välittävä, luova ja varustettu hyvällä itsetuntemuksella. (Autio & Kaski 2005, 64–66.) Hyvä ohjaaja toimii esimerkillisesti ja johdonmukaisesti sekä sovittujen sääntöjen mukaisesti. Kyky ennakoida tilanteita helpottaa ryhmän hallintaa. (Lund i.a., 27.)

Ohjaajan on tärkeä tiedostaa millaisissa eri rooleissa hän toimii ja mitkä motiivit saavat hänet toimimaan. Ohjaajan roolien on lähdettävä ohjattavien tarpeista, ei ohjaajan omista tarpeista. (Lund i.a., 46) Hyvä ohjaaja tiedostaa omat motiivinsa ja ohjausfilosofiansa sekä ihmis- ja oppimiskäsityksensä. Nämä yhdessä vaikuttavat ohjaajan toimintaan. (Autio & Kaski 2005, 73.)

4.2 Nuoren ohjaajan tukeminen

Kaikissa ammattiryhmissä, joissa tehdään työtä ihmisten kanssa vuorovaikutuksessa, olisi hyvä olla työnohjausta. Vaikka nuoret kerhonoohjaajat eivät olekaan virallisesti työsuhteessa, hekin tarvitsevat tukea ja ohjausta työhönsä. Nuorten kohdalla on lisäksi otettava huomioon, että samalla kun he kasvattavat kerholaisia, he tarvitsevat myös itse tukea kasvuunsa sekä ohjaajuuteensa. Ohjauksen tavoitteena on parantaa työn sujuvuutta ja kykyä hallita työn ongelmia sekä auttaa työntekijää tunnistamaan omat ajatuksensa ja tunteensa (Ojanen 2006, 25, 28).

Tutorointi on toisen ihmisen ohjausta ja opastusta, jossa tutori ei ole auktoriteettiasemassa, vaan ohjaajalla on enemmän kokemusta ohjattavasta asiasta. Tutoroinnin tavoitteena on tukea ohjattavan omia toimintaedellytyksiä, jotta tämä voisi löytää erilaisia vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia omaan toimintaansa. Vastavuoroisen keskustelun avulla pyritään löytämään ratkaisuja. Tutori kannustaa ja innostaa,

auttaa vaikeissa tilanteissa sekä tukee ja ohjaa. (Hakanen & Puro 1995, 43, 47–48.)

Kerhonoahjaajista vastaava työntekijä toimii ohjaajien valmentajana, työnohjaajana ja sielunhoitajana. Työntekijä on vastuussa siitä, että ohjaajat saavat tarpeeksi hyvää koulutusta, jotta he osaavat toimia kerholaisten kanssa. Työntekijän tuen lisäksi on tärkeää toisten ohjaajien tarjoama vertaistuki. Kerhonoahjaajille järjestetyt tapaamiset mahdollistavat kerhoon liittyvien ajatusten jakamisen. Lisäksi ne toimivat voimanlähteenä, jotta nuori jaksaa taas vastuullisessa tehtävässään. (Jansa 2010, 277–278.) Työntekijän tai toisen ohjaajan kanssa käydyt keskustelut ovat avuksi myös ohjaajan omassa ammatillisessa kasvussa. Lisäksi tutorointi tai työnohjaus lisäävät ohjaajan hyvinvointia työssä ja auttavat syventämään ohjaajan itsetuntemusta. (Autio & Kaski 2005, 114–115.)

4.3 Kerhonoahjaaja oppijana

Kerhonoahjaajille järjestettävää koulutusta kuten muutakin kouluttamista ohjaa kouluttajan käsitys oppimisesta. Nyky-yhteiskunnassa vallitsee pääasiallisesti konstruktivistinen oppimiskäsitys ja sen erilaiset muodot. Konstruktivismiin pääajatuksena on, että ihminen oppii rakentamalla uutta tietoa vanhan tiedon pohjalta. (Enkenberg 1997, 162.) Konstruktivistinen oppimiskäsitys painottaa opitun asian ymmärtämistä yksittäisen tiedon hallinnan sijaan (Rauste-von Wright, von Wright & Soini 2003, 165). Oppijan aktiivisuus, omaehtoisuus ja luovuus ovat edellytyksiä oppimiselle (Puolimatka 2005, 175). Oppiminen tapahtuu sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ja siihen vaikuttavat oppimisympäristö sekä tunteet. Tieto ei siirry kirjasta tai opettajasta oppijaan, vaan oppija käsittelee itse aktiivisesti tietoa ja luo uusia merkityksiä. Tavoitteena on, että oppija kykenisi tutkimaan ja hyödyntämään vaihtoehtoisia tulkintamahdollisuuksia. (Ojanen 2006, 40–44.)

Konstruktivistisessa oppimiskäsityksessä keskeistä on ajattelu ja dialogin käyttö (Ojanen 2006, 40). Dialogissa erilaiset tulkinnat ja käsitykset tiedosta elävät vuoro-

vaikutuksessa ja synnyttävät uusia tulkintoja sekä luovat mahdollisuuden pohdinnalle. Eri näkökulmat ja niiden ristiriidat tuottavat laajemman näkökulman. (Puolimatka 2005, 183–184.) Dialogisuus edellyttää asennetta, joka tukee inhimillistä kasvua ottamalla huomioon toisen näkökulman. Kyse on vuorovaikutussuhteen molemminpuolisuudesta. (Ojanen 2006, 62.) Toisten ihmisten kanssa käydyn dialogin lisäksi ihminen käy dialogia itsensä kanssa. Yksilön sisäinen dialogi, eli mikrodialogi koettelee, tarkistaa, vahvistaa tai kumoaa ideoita, joita ulkoinen dialogi tuottaa. Dialogisuuden pohjalta ihminen kehittää yksilöllistä näkemystään todellisuudesta. (Puolimatka 2005, 185–187.)

Kerhonohjaajakoulutuksessa, jossa tavoitteena on tarjota oppijoille tietoa työvälineeksi, dialoginen oppimissuhde on toimiva. Vuorovaikutuksessa kouluttajan sekä muiden koulutettavien kanssa luodaan teorialiedosta toimintamalleja, joita koulutettavat voivat hyödyntää omaan toimintaansa sovellettuina. Dialogisuus on perusteltua myös tutoroinnissa, jotta siitä saadaan vastavuoroista ja saadaan syntymään uusia tulkintoja.

5 KOULUTUSTOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Vantaa Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys tarjosi syksyllä 2008 mahdollisuutta osallistua yhdistyksen toiminnan kehittämiseen. Itse yhdistyksen toiminnassa mukana olleena otin tehtävän vastaan, sillä tunsin jo entuudestaan yhdistyksen toimintaa, mikä taas helpotti kehittämishankkeen toteutusta. Osana opinnäytetyötäni toteuttama hanke on osa laajempaa Vantaan NMKY ry:n toiminnan kehittämistä, jonka tarkoituksena on lisätä lasten ja nuorten osallistumismahdollisuuksia yhdistyksen toimintaan sekä tätä kautta auttaa lapsia löytämään liikunnallinen elämäntapa. Hanketta on toteutettu osittain TTJ-harjoittelun lomassa sekä palkattuna projektityöntekijänä.

5.1 Tausta

Vantaan NMKY ry järjestää harrasteliikuntatoimintaa 3–6 -vuotiaille ympäri Vantaata. Toistaiseksi toiminta keskittyy Itä-Vantaalle mutta toimintaa on tarkoitus laajentaa koko kaupungin alueella. Vantaan NMKY:ssä toimi keväällä 2009 kuusi liikuntaryhmää 6–12-vuotiaille, joissa liikkui yhteensä noin 70 lasta. Ryhmät toimivat Nuoren Suomen Löydä liikunta -toimintamallilla. Löydä liikunta -kerhojen tavoitteena on mahdollistaa liikunnan harrastaminen yhä useammalle lapselle sekä varmistaa vähemmän liikkuvien lasten saaminen mukaan liikuntaharrastusten pariin (Lehtonen 2007, 9).

Vantaan NMKY:n Löydä liikunta -kerhot ovat tavoittaneet hyvin 10–12-vuotiaat. Lisäksi 7–9-vuotiaiden toiminnalle olisi tarvetta, mutta ohjaajien ja tilojen puuttuessa ryhmiä ei ole voitu perustaa. Jotta uusia ryhmiä voidaan perustaa, tarvitaan lisää vapaaehtoisia kerhonohtajia. Keväällä 2009 toiminnassa oli mukana yhteensä 15 vapaaehtoista ohjaajaa, joista kuusi ohjasi lasten ja varhaisnuorten liikuntakerhoja. Sen hetkessä toimintamallissa ohjaajille järjestettiin koulutusta vain viikonlopun mittaisella koulutusleirillä, joka järjestettiin alkukeväällä. Ohjaajiin ei pidetty sään-

nöllisesti yhteyttä vaan ohjaajat ottivat yhteyttä tarvittaessa johonkin esimiestason työntekijään. Yhdistyksessä koettiin, että liikuntakerhojen ohjaajille tarvitaan koulutusta, joka mahdollistaa eri toimintaympäristöissä toimivien ohjaajien kohtaamisen sekä vuoropuhelun ohjaajien ja toimintatutorin välillä.

5.2 Tavoitteet

Hankkeen tarkoituksena oli kehittää Vantaan NMKY:n harrasteliikuntaa ja liikuntakerhojen ohjaajien koulutusta, tutorointia ja uusien vapaaehtoisten rekrytoimista. Tätä kautta on tarkoitus luoda uusia toimintamahdollisuuksia liikuntakerhojen ohjaajille sekä motivoida ja kehittää ohjaajien osaamista. Tavoitteena oli saada muodostettua ohjaajapareja, joista toinen on vapaaehtoinen ja toinen vakituinen työntekijä. Tämä mahdollistaa helpon siirtymisen liikuntaleikkikoulusta tai iltapäiväkerhosta Löydä liikunta -kerhoon.

Uudet ohjaajat mahdollistavat uusien ryhmien perustamisen, jolloin pystytään tarjoamaan mahdollisimman monelle lapselle mahdollisuus liikkua monipuolisesti lähellä kotia. Löydä Liikunta -toimintamallin tunnettavuutta pyritään lisääminen luontevana jatkona liikuntaleikkikoulu toiminnalle. Pidemmän aikavälin tavoitteena on auttaa lapsia ja nuoria löytämään liikunnallinen elämäntapa, sekä luoda kaikenikäisille osallistumismahdollisuuksia NMKY:n toimintaan.

Hankkeen tavoitteena oli uudistaa vanhaa koulutusmallia, jossa kerran vuodessa ohjaajat tapasivat leirimuotoisessa koulutusviikonlopussa. Keskusteluissa Vantaan NMKY:n työntekijöiden kanssa, esille nousi toive koulutusmallista, jossa ohjaajia tavattaisiin säännöllisemmin ja useammin. Yhdessä järjestösihteeri Pauli Räisän kanssa päädyttiin ajatukseen, että kerhonohjaajat voisivat tavata joka toinen kuukausi. Tämän lisäksi säilytettäisiin vanha koulutusviikonloppu keväällä sekä toteutettaisiin yksi koulutustapahtuma syksyllä ennen kerhokauden alkua. Näin työntekijöillä olisi mahdollisuus saada ohjaajiin henkilökohtainen kontakti tasaisin väliajoin,

kuitenkaan velvoittamatta ohjaajia sitoutumaan liian usein. Koulutuskerrat oli tarkoitus linkittää yhdistyksen nuorten aikuisten toimintaan.

5.3 Toteutus

Keväällä 2009 tehtiin toiminnassa mukana oleville kerhonohtajille kysely, jossa pyrittiin kartoittamaan heidän koulutustarpeitaan sekä ohjaamiseen tarvittavaa tukea (LIITE 1). Lomakkeella kysyttiin kuluneella kerhokaudella kohdattuja ongelmia ja onnistumisia sekä tuen tarpeita. Lisäksi haluttiin selvittää, mitä kerhoon liittyviä tehtäviä, kuten kerhon mainostaminen, ohjaajat kokevat kuuluvan heidän työhönsä. Kysely lähetettiin kahdeksalle lasten liikuntakerhoja ohjanneelle henkilölle, joista kuusi oli vapaaehtoisia ja kaksi päätoimisia iltapäiväkerhon ohjaajia.

Kahdeksasta ohjaajasta seitsemän palautti kyselyyn. Vastaajista kuusi ilmoitti haluavansa koulutusta. Yksi vastaajista toivoi koulutusta liikuntavälineistön monipuolisempaan käyttöön ja kaksi toivoi kerhon teemaan tai valmiiseen toimintamalliin liittyvää koulutusta. Muut vastaajat eivät osanneet määritellä, minkälaista koulutusta he kaipasivat. Kyselyn tueksi kerhoissa käytin paikanpäällä selvittämässä mahdollisia tarpeita tukeen käytännön toiminnassa. Kerhovierailuista pidettiin päiväkirjaa. Kerhokäynneillä selvisi, että ohjausta tarvitaan liikuntatilojen käyttöön liittyvissä asioissa. Työyhteisön puolelta yhdistyksen toiminnanjohtaja toivoi koulutusta, joka tukisi ohjaajien näkökulmaa kristillisen järjestön toimijoina ja kasvattajina. Aloimme järjestösihteerin kanssa suunnitella koulutusta tehtyjen selvitysten sekä työyhteisön toiveiden mukaan. Lisäksi huomioon otettiin Vantaan NMKY:n hakema Sinettiseura –status, joka asettaa vaatimuksia toiminnan laadulle sekä ohjaajien tukemiselle (Nuori Suomi ry i.a.).

Ensimmäinen koulutuskerta oli tarkoitus toteuttaa maaliskuussa 2009 pidettävässä kaikille Vantaan NMKY:n toimijoille tarkoitettussa leirimuotoisessa koulutusviikonloppussa. Liikuntakerhojen ohjaajille ja siitä kiinnostuneille oli tarkoitus järjestää osana viikonloppua koulutusta kerhon pitämiseen liittyvistä perusasioista, kuten yhteisistä

pelisäännöistä, kerhojen ongelmista ja yhteistyöstä lasten vanhempien kanssa. Tarkoituksena oli käydä dialogia, jossa vaihdetaan kokemuksia ja opitaan uutta. Tavoitteena oli kokeilla koulutusta ja saada siitä ohjaajilta palautetta. Koulutusviikonloppua ei kuitenkaan järjestetty vähäisen osallistujamäärän vuoksi.

Kevään 2009 aikana pyrittiin rekrytoimaan uusia vapaaehtoisia kerhonohtajia. Ensimmäiseksi rekrytointikohteeksi valittiin Hakunilan seurakunnan toiminnassa olevat nuoret, sillä Vantaan NMKY on tehnyt yhteistyötä seurakunnan kanssa useita vuosia. Kävin mainostamassa mahdollisuutta toimia kerhonohtajana Hakunilan seurakunnan nuortenilloissa, minkä lisäksi pyysin seurakunnan työntekijää mainostamaan asiaa kerhonohtajuksesta kiinnostuneille. Lisäksi Vantaan NMKY:n työntekijät kartoittivat mahdollisia vapaaehtoisia mukaan toimintaan esimerkiksi kesän 2009 rippikouluista, joissa he toimivat ohjaajina.

Syksyllä 2009 mukaan liikuntakerhojen ohjaajatoimintaan lähti mukaan kolme vapaaehtoista, joista yksi oli uusi. Keväällä seurakunnan puolella tapahtuneen rekrytinnin kautta mukaan ilmoittautui yksi asiasta kiinnostunut nuori, mutta syksyllä koulutuksen alkaessa hän ei saapunut. Mukaan toimintaan saatu uusi ohjaaja löytyi yhdistyksen omasta toiminnasta. Vapaaehtoisten lisäksi kerhoja vetävät vakituiset työntekijät. Tässä tilanteessa ei koettu olennaiseksi toteuttaa alkuperäistä suunnitelmaa säännöllisistä kerhonohtajatapaamisista.

Kaikille toiminnassa mukana oleville järjestettiin kuitenkin suunnitelmien mukaisesti ennen kerhokauden alkua yhteinen koulutus elokuussa 2009, jossa käsiteltiin käytännön asioita, jotka oleellisesti liittyvät kerhojen toimintaa. Etelä-Suomen Liikunnasta ja Urheilusta (ESLU) saapui kouluttaja, joka perehdytti ohjaajat Nuoren Suomen Löydä Liikunta-toimintamalliin. Lisäksi ohjaajat ohjeistettiin liikuntasalien käyttöön Vantaan kaupungin ohjeistuksen mukaisesti. Ohjaajille tehtiin myös tutuksi Vantaan NMKY:n hakema Sinettiseura-status, joka asetti laatuvaatimuksia toiminnalle. Koulutus toteutettiin yhden päivän tapahtumana.

Koko kerhokauden kestävän koulutuksen sijaan, kerhonohjaajien säännöllinen tutorointi, eli työnohjaus, oli oleellisempaa. Tutorointi sopi suunnitelmiin myös Sinettiseura-kriteerien kannalta hyvin. Sinettiseuran laatukäsikirja määrittää, että seurassa on oltava henkilö, joka vastaa ohjaajien koulutuksesta, opastamisesta ja tukemisesta. (Nuori Suomi ry i.a., 22) Syksyksi 2009 palkattiin Vantaan NMKY:lle nuoriso- ja liikuntasihteeri, jonka tehtäviin kuului liikuntakerhojen ohjaajien koulutus ja tutorointi. Tutorointi toteutettiin työntekijäkokouksissa: joka toinen viikko paneuduttiin yhdessä kerhojen toimintaan ja viimeisimpiin tapahtumiin. Tapaamisissa käytiin kerhokohtaisesti läpi ohjaajien tuntemukset kerhon toiminnasta. Jokainen ohjaaja sai vuorollaan kertoa vapaamuotoisesti omat kokemuksensa. Tavoitteena oli, että mahdollisesti kerhossa syntyneitä ongelmia voitaisiin ratkoa yhteisessä keskustelussa syntyneiden ideoiden avulla. Keskustelua syntyi vähäisesti, osin siksi ettei suurempia ongelmakohtia mainittu. Noin puolessa välissä syksyn kerhokautta, kun toiminta oli saatu kunnolla käynnistettyä kaikissa toimipisteissä, paneuduttiin erityisesti yhdellä kerralla kerhojen haasteisiin ja hyviin puoliin. Pääasiassa ryhmät toimivat hyvin. Haasteina mainittiin yksittäiset lapset sekä muutaman ryhmän pieni koko. Tämän jälkeen jokaisessa kerhossa pyrittiin vierailemaan yhden kerran ja keskustelemaan ohjaajien kanssa kerhon toiminnasta sen pohjalta, mitä ohjaajat olivat kokeneet haasteina ja onnistumisina. Varsinkin yksittäisiä lapsia koskeviin haasteisiin löydettiin ratkaisuja näissä keskusteluissa. Kerhokäynneillä saatiin kontakti myös vapaaehtoisii ohjaajiin, jotka eivät osallistuneet työntekijäkokouksiin.

Maalikuussa 2010 päästiin toteuttamaan jo edellisiksi kevääksi suunniteltu koulutustapahtuma, johon osallistui sekä Hakunilan seurakunnan että Vantaan NMKY:n kerhonohjaajia. Leirimuotoinen koulutusviikonloppu kokosi kaikki Vantaan NMKY:n toiminnassa mukana olevat sekä siitä kiinnostuneet. Viikonlopun aikana tutustuttiin lähemmin NMKY-liikkeen toimintaan Vantaalla ja maailmanlaajuisesti. Kerhojen ohjaamisesta kiinnostuneille järjestettiin kolme tuntia kestävä peruskoulutus, jossa itse pidin ohjaajan roolia käsittelevän osion. Koulutuksessa pyrittiin käymään dialogia kouluttajien ja koulutettavien välillä. Oppiminen mahdollistettiin erilaisten yksilö-

ja ryhmäpohdintojen avulla, jotka lopuksi kostettiin yhteiskeskustelussa. Kerhonohtajien koulutukseen osallistui 10 nuorta. Koulutuksen lopuksi osallistujilta kysyttiin suullisesti palautetta, mistä selvisi, että koulutusmenetelmät olivat toimivia ja aiheet hyödyllisiä.

Pyrin keräämään ohjaajilta palautetta syksyn tutoroinnista maaliskuussa 2010. Ensin tarkoituksena oli kerätä sitä suullisesti koulutusviikonloppuna, johon kaikki Vantaan NMKY:n työntekijät osallistuivat. Yritys kuitenkin kariutui viikonloppuna tiukan aikataulun vuoksi. Jouduin tämän vuoksi keräämään palautetta sähköpostitse. Muistutusviestien jälkeen sain vain kaksi vastausta, joten ohjaajien arviota tutoroinnin toimivuudesta ja merkityksestä ei saatu kattavasti. Saamissani vastauksissa toinen koki tutoroinnin tarpeelliseksi, toinen taas ei.

5.4 Arviointi

Kehittämishankkeeseen kohdistuneista takaiskuista huolimatta, ajatus koko toimintavuoden kestävästä koulutuksesta ja tukemisesta saatiin aloitettua syksyllä 2009. Koen, että erilaisissa olosuhteissa hanke olisi onnistunut paremmin. Hankkeen toteuttamista hankaloitti vapaaehtoisten ohjaajien vähäisyys sekä työyhteisössä tapahtuneet henkilöstömuutokset.

Osasyys vapaaehtoisten vähäisyyteen liittyi uusien ohjaajien rekrytointiin. Rekrytointi ei ollut riittävän laaja-alaista ja se tavoitti vain pienen osan mahdollisesta kohde-ryhmästä. Uusien ohjaajien rekrytointi suuntautui pääosin nuoriin, jotka ovat jo isostoiminnassa mukana. Toiminnan markkinoinnista puuttui suunnitelmallisuus koko työyhteisössä: toimintaa mainostettiin jokaisen työntekijän oman aktiivisuuden pohjalta. Vapaaehtoisten määrään vaikutti myös se, että vain kaksi keväällä 2009 toimineista vapaaehtoisista jatkoi toimintaansa myös syksyllä.

Muutokset työyhteisössä veivät voimavaroja ja resursseja hankkeelta. Hankkeen suunnitteluvaiheessa ja sen alkaessa Vantaan NMKY:llä toimi kolme esimiestason

toimistotyöntekijää, joiden tehtäviin kuuluu toiminnan suunnittelu ja koordinointi. Syksyksi 2009 tiimiin saatiin yksi määräaikainen toimistotyöntekijä toteuttamaan kehittämishanketta. Kesken toimikauden jouduttiin säästösyistä vähentämään yksi työntekijä, joka toimi opinnäytetyöni työelämäohjaajana sekä hankkeen puolesta-puhujana. Määräaikaisen toimen loppuessa toiminnasta jäi vastaamaan vain kaksi henkilöä, jolloin resurssit jo aloitetun toiminnan jatkamiseksi eivät ole riittävät. Nähtäväksi jää, miten ohjaajien koulutus ja tukeminen voidaan jatkossa toteuttaa, varsinkin kun toimintaan saadaan mukaan lisää vapaaehtoisia.

Itse olisin toivonut, että tutorointia tukevia kerhovierailuja olisi voitu toteuttaa useampi kuin yksi kerhoa kohden. Useampi vierailu olisi mahdollistanut paremman kerhokohtaisen tuen. Näin myös vapaaehtoisia ohjaajia olisi pystytty tukemaan paremmin. Kuitenkin vastassa olivat olosuhteet ja resurssit. Kerhot toimivat osittain samanaikaisesti, jolloin yhtenä päivänä oli mahdollista olla mukana vain yhdessä kerhossa. Lisäksi kerhojen toiminta rajoittuu ilta-aikaan, mikä vaikeutti aikataulujen yhteensovittamista muiden työtehtävien ja oman vapaa-ajan kanssa.

Keräämäni palautteiden perusteella voidaan todeta, että ainakin vapaaehtoisille kerhonohtajille tarkoitettu peruskoulutus on hyödyllinen ja siinä käytetyt menetit toimivia. Tutoroinnista ei saatu kerättyä kunnollista palautetta, mutta oman kokemuksen ja ohjaajien kanssa käytyjen keskustelujen perusteella toiminta oli kannattavaa, sillä osassa kerhoissa löydettiin keskustelujen avulla ratkaisuja havaittuihin ongelmiin.

6 POHDINTA

Matka syksystä 2008 kevääseen 2010 on opettanut itselle tutuista asioista paljon uutta. Aiheen valinta on väistämättä vaatinut tutustumista liikuntakasvatukseen, mikä on ollut mielenkiintoista. Lisäksi olen oppinut paljon uutta NMKY-liikkeestä sekä liikunnan ja Suomen evankelis-luterilaisen kirkon suhteesta. Noin puolitoista vuotta kestänyt opinnäytetyöprosessi oli ammatillisen kasvun kannalta merkittävä, sillä se antoi mahdollisuuden tutustua projektityöhön ja järjestön toimintaan sekä antoi uusia näkökulmia kristillisen kasvatuksen toteuttamiseen.

Opinnäytetyöprosessi osoitti, miten paljon ulkoiset tekijät vaikuttavat oman toiminnan lisäksi projektityöhön. Suunnitelmaa jouduttiin muokkaamaan ennakoitujen osallistujien vähäisyyden vuoksi. Kehittämishankkeen toteutukseen vaikutti koko Suomessa vaikuttanut taloudellinen taantuma, mikä heijastui myös järjestöjen toimintaan.

En koe, että subjektiivisuudesta on ollut haittaa tämän tyyppisessä opinnäytetyössä. Oma tausta Vantaan NMKY:n toiminnassa on ollut eduksi hankkeen toteuttamisessa sekä tietojen hankkimisessa. Työyhteisö ja sen toiminta on tuttua, joten työyhteisöön sisään pääsemiseen ei ole tarvinnut kuluttaa aikaa ja energiaa. Ainoastaan ohjaajien tutoroimisessa subjektiivisuuden merkitystä on hyvä pohtia. Herää kysymys, miten avoimesti ohjaajat voivat puhua asioista, kun paikalla on työnantajan edustaja, verrattuna siihen, että joku ulkopuolinen olisi toiminut tutorina.

Opinnäytetyöprosessin aikana huomasin, miten vähän materiaalia kirkon suhteesta liikuntaan ja urheiluun on julkaistu, vaikka erilaiset työmuodot liikunnan parissa ovat vakiinnuttaneet asemansa. Vuonna 1987 kirkkohallituksen asettama työryhmä julkaisi mietinnön *Kirkko ja urheilu* (Malkavaara [toim.] 1987), jota on päivitetty vuonna 2005 (Holma 2005). Holman mukaan perusajatukset ovat säilyneet samana ja siksi ei ole koettu tarvetta kirjoittaa uutta teosta, vaan lisätä vanhaan painokseen joitakin uusia näkökulmia (Holma 2005). Myöskään kristillisen kasvatuksen

teoksista ei löydy kunnolla tietoa aiheesta, vaikka liikuntaa on käytetty muun muassa NMKY:ssä kasvatuksen välineenä jo yli 100 vuotta.

Tutkimani aineiston perusteella voidaan osoittaa, että liikunta on toimiva työväline kristillisessä kasvatuksessa. Jotta sitä voidaan käyttää niin, että saadaan aikaan toivottuja hyötyjä, toimintaa ohjaavien on tiedostettava liikunnan merkitys lapsen kehitykselle sekä pystyttävä peilaamaan toimintaansa kristillisen kasvatuksen tavoitteiden ja periaatteiden kautta. Myös hanke osoitti, että liikuntatoiminta on Vantaan NMKY:ssä luonteva tapa toteuttaa kristillistä kasvatusta. Toiminnan periaatteissa ja käytännön toteutuksessa näkyy kristilliselle kasvatukselle ja järjestön toiminnalle asetetut tavoitteet.

Työhön on käytetty paljon elektronisia lähteitä. Yksi syy siihen on, että painettua materiaalia ei ole löytynyt. Toisaalta monet elektroniset lähteet ovat saatavilla painettuina versioina, mutta Internetistä löytyvät julkaisut ovat olleet helpommin saatavilla. Esimerkiksi materiaalin, varsinkin painettujen julkaisujen, hankinta NMKY:stä on ollut haastavaa. Järjestöstä, joka on toiminut yli 100 vuotta, löytyi pääasiassa historioivia. Kaikki ajankohtainen ja työssä tarpeellinen tieto oli Internetissä järjestön kotisivuilla.

Tästä työstä syntyneiden havaintojen perusteella löytyi myös mahdollisuuksia jatkotutkimuksille. Kristillisten toimijoiden järjestämään liikuntaan liittyvän kirjallisuuden ja tutkimusten vähäisyys antavat mahdollisuuden niin laadullisille kuin määrällisillekin tutkimuksille. Tutkimuskohteina voisivat olla esimerkiksi seurakuntien tai kristillisten järjestöjen järjestämien liikuntakerhojen määrät, toteutustavat tai lasten vanhempien mielipiteet kerhoista. Työyhteisön kanssa käytännössä toteutettu kehittämishanke loi pohjan toiminnan kehittämiseksi jatkossa. Muuttuneiden olosuhteiden pakosta toimintaa on muokattava ja edelleen kehitettävä, mikä mahdollistaa uuden kehittämishankkeen.

LÄHTEET

- Ahonen, Timo 2008. Kognitiivinen kehitys. Teoksessa Opetusministeriö ja Nuori Suomi ry. Fyysisen aktiivisuuden suositus kouluikäisille 7–18-vuotiaille. 59–61. Viitattu 26.3.2010.
http://www.nuorisuomi.fi/files/ns2/Koulu_PDF/080129Liikuntasuositus-kirja%28kevyt%29_08.pdf
- Autio, Tuire & Kaski, Satu 2005. Ohjaamisen taito. Liikunta tukemassa lapsen ja nuoren kasvua. Helsinki: Edita.
- Enkenberg, Jorma 1997. Uutta pedagogiikkaa etsimässä. Teoksessa Marja-Liisa Julkunen (toim.) Opetus, oppiminen, vuorovaikutus. Helsinki: WSOY, 158–178.
- Eskola, Jari 1995. Urheilu sosiaalista – mutta mihin? Teoksessa Juha Suoranta ja Jari Eskola (toim.) Liikkuva ihminen ja kasvatus. Lapin yliopiston kasvatustieteellisiä julkaisuja. C. Katsauksia ja puheenvuoroja 7. Rovaniemi: Lapin yliopisto. 4–23.
- Hakala, Liisa 1999. Liikunta ja oppiminen. Mitä merkitystä on kuperkeikalla? PS-kustannus.
- Hakanen, Jari & Puro, Ulla 1995. Tutor-toiminnan opas. TSL-opintokeskus
- Hakkarainen, Harri 2008. Fyysinen kasvu ja kehitys. 55–58. Viitattu 26.3.2010.
http://www.nuorisuomi.fi/files/ns2/Koulu_PDF/080129Liikuntasuositus-kirja%28kevyt%29_08.pdf
- Holma, Markku (toim.) 2005. Kirkko ja urheilu. Viitattu 17.2.2010.
<http://www.evl.fi/kkh/to/kkn/Urheilu/historia/Kirkko%20ja%20urheilu%202005.pdf>
- Holma, Markku 2009. Kirkko liikuttaa. Kristillinen kasvatus 76 (1), 22. Viitattu 12.4.2010. <http://www.evl.fi/kkh/to/kkn/kksv/2009/KK109.pdf>
- Huovinen, Leena 2009. Sisua ja siunausta. Kristillinen kasvatus 76 (1), 10–11. Viitattu 29.3.2010. <http://www.evl.fi/kkh/to/kkn/kksv/2009/KK109.pdf>

- Jansa, Kati 2010. Varhaisnuorisotyö seurakunnassa. Teoksessa Eero Jokela ja Heli Pruuki (toim.) Jo iso, vielä pieni. Kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: LK-kirjat, 266–283.
- Kansallinen liikuntatutkimus 2005–2006. Lapset ja nuoret. Viitattu 29.3.2010.
http://www.nuorisuomi.fi/files/ns2/Urheiluseurat_PDF/Kansallinenliikuntatutkimus_2005_2006lapsetjanuoret.pdf
- Koikkalainen, Risto 2010. Koulutusluento Suomen NMKY:stä 13.3.2010. Heinola.
- Kukkasniemi, Esa & Kukkasniemi, Mirca 2010. Harrastava lapsi. Teoksessa Eero Jokela ja Heli Pruuki (toim.) Jo iso, vielä pieni. Kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: LK-kirjat, 163–175.
- Kuujo, Erkki 1979. 90 vuotta NMKY työtä. Helsingin Nuorten iesten Kristillisen Yhdistyksen historia.
- Laakso, Lauri 2007. Johdatus liikuntapedagogiikkaan ja liikuntakasvatukseen. Teoksessa Pilvikki Heikinaro-Johansson ja Terhi Huovinen (toim.) Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan. 2. painos. Helsinki: WSOY, 16–24.
- Laakso, Lauri 2008. Sosiaalinen ja eettinen kehitys. Teoksessa Opetusministeriö ja Nuori Suomi ry. Fyysisen aktiivisuuden suositus kouluikäisille 7–18-vuotiaille. 64–66. Viitattu 29.3.2010.
http://www.nuorisuomi.fi/files/ns2/Koulu_PDF/080129Liikuntasuosituskirja%28kevyt%29_08.pdf
- Lehtonen, Kati 2007. Löydä liikunta –kerhojen arviointi. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 206. LIKES.
- Lund, Pekka (toim.) i.a. Namikalainen kasvattaja. Kouluttajan käsikirja.
- Läsnäolon kirkko 2002. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon missio, visio ja strategia 2010.
- Malmin seurakunta i.a. Urheilu ja Christian United. Viitattu 26.2.2010. Tuloste tekijän hallussa. http://www.talolla.fi/index.php?page_id=1&sub_id=10
- Muhonen, Mervi & Tirri, Kirsi 2008. Mitä on kristillinen kasvatukseen. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: LK-kirjat, 63–82.

- Mäntylä, Laura 2009. Liikkumisen pitäisi olla osa arkea, kuten uskonkin. Katsaus NMKY:n kasvatustoimintaan. Kristillinen kasvatus 76 (1), 10–11. Viitattu 20.4.2010. <http://www.evl.fi/kkh/to/kkn/kksv/2009/KK109.pdf>
- Nuori Suomi ry. i.a. Sinettiseurauksen laatukäsikirja. Viitattu 8.3.2010. Tuloste tekijän hallussa.
http://www.nuorisuomi.fi/files/ns2/Urheiluseurat_PDF/kevyt_Laatukäsikirja_08.pdf
- Ojanen, Sinikka 2006. Ohjauksesta oivallukseen. Ohjausteorian käsittelyä. 4. painos. Helsinki: Yliopistopaino.
- Puolimatka, Tapio 2005. Aktiivinen oppija oppii. Teoksessa Terhi Paananen ja Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 175–188.
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Rauste-von Wright, Maijaliisa; von Wright, Johan; Soini, Tiina 2003. Oppiminen ja koulutus. Helsinki: WSOY.
- Riekkinen Wille 1989. ”Kutsuttuna Kristuksen muukalaislegioonaan”. Teoksessa Jaakko Koikkalainen (toim.) NMKY – Elävän toivon liike. Helsinki: Suomen NMKY:n liitto ry, 17–23.
- Riekkinen, Wille 2008. Kristillisen kasvatuksen lähtökohdista. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: LK-kirjat, 83–93.
- Räsänen, Antti 2008. Kristillinen kasvatus teoriassa ja käytännössä. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: LK-kirjat, 287–304.
- Seppälä, Jarkko 1988. Opettava ja kasvattava kirkko. Helsingin yliopisto. Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.
- Sotamaa, Jukka & Kivimäki, Justus 2004. Pääkirjoitus. Yhtä kaikki. Vantaan NMKY:n 30-vuotisjuhlalehti.

- Suomen NMKY liiton NMKY-liikkeen toimintastrategia 2009–2013. Viitattu 18.2.2010. Tuloste tekijän hallussa.
<http://www.ymca.fi/www/page.php?id=147>
- Suomen NMKY:n liitto ry 2010. Etusivu. Viitattu 15.3.2010. Tuloste tekijän hallussa
<http://www.ymca.fi/www/>
- Suomen NMKY:n Urheiluliiton toimintastrategia 2008–2012. Viitattu 8.3.2010. Tuloste tekijän hallussa. <http://www.ymca.fi/urheilu/www/page.php?id=12>
- Sääkslahti, Arja 2008. Motorinen kehitys. Teoksessa Opetusministeriö ja Nuori Suomi ry. Fyysisen aktiivisuuden suositus kouluikäisille 7–18-vuotiaille. 61–64. Viitattu 30.3.2010.
http://www.nuorisuomi.fi/files/ns2/Koulu_PDF/080129Liikuntasuositus-kirja%28kevyt%29_08.pdf
- Tammelin, Tuija; Telama, Risto 2008. Tuleeko liikkuvasta ja terveestä koululaisesta liikkuva ja terve aikuinen? Teoksessa Opetusministeriö ja Nuori Suomi ry. Fyysisen aktiivisuuden suositus kouluikäisille 7–18-vuotiaille. 51–54. Viitattu 15.3.2010.
http://www.nuorisuomi.fi/files/ns2/Koulu_PDF/080129Liikuntasuositus-kirja%28kevyt%29_08.pdf
- Usko ja urheilu i.a. Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Viitattu 18.2.2010. Tuloste tekijän hallussa.
<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/A9A907D624D461AFC225726B002778A9?OpenDocument&lang=FI>
- Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset 2005. Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2005:17. Helsinki. Viitattu 29.3.2010.
<http://pre20090115.stm.fi/pr1129182557550/passthru.pdf>
- Zimmer, Renate 2001. Liikuntakasvatuksen käsikirja: didaktis-metodisia perusteita ja käytännön ideoita. Helsinki: LK-kirjat.

LIITE 1: Kartoittava kysely kerhonohjaajille

Hei kerhonohjaaja!

Olemme kehittämässä NMKY:n liikuntakerhojen ohjaajien koulutusta ja olisi erittäin tärkeää saada jokaisen ohjaajan ajatuksia suunnittelun pohjalle. Tarkoituksena on luoda koulutusta, joka vastaa ohjaajien tarpeita. Ohjaajakoulutuksen kehittäminen on myös osa Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetyötäni.

Vastaathan seuraaviin kysymyksiin ja palautat kyselyn 1.5. mennessä sähköpostitse enni.korhonen@student.diak.fi

Kysymykset koskevat omia kokemuksiasi NMKY:n liikuntakerhon vetämisestä. Voit vastata ajatellen kaikkia niitä kerhoja joita vedät ja/tai olet vetänyt.

1. Mitä kerhoa/kerhoja vedän?
2. Koulutukset, joita olen käynyt (mitä ja kenen järjestämiä? esim. isoskoulutus, Nuisku yms.):
3. Mikä on ollut hyvää ja toimivaa kerhokaudella? (esim. vanhempien kanssa, käytettävään tilaan liittyen, ohjaajapari, tiedonkulku, yhteys toimistoon)
4. Mitkä asiat ovat olleet kerhokaudella ongelmallisia tai hankalia? (esim. vanhempien kanssa, käytettävään tilaan liittyen, ohjaajapari, tiedonkulku, yhteys toimistoon)
5. Millaisissa tilanteissa olen tarvinnut tukea tai apua ja saanut sitä?
6. Millaisissa tilanteissa olisin tarvinnut tukea tai apua mutta en saanut sitä?
7. Mielestäni toimiston vastuulla on: (laita x sopivien vaihtoehtojen perään)

mainosten tekeminen	mainosten jakaminen
yhteydenpito vanhempiin	kerhomaksujen seuranta

NMKY:n toiminnasta tiedottaminen	salin käyttöön liittyvät asiat
kerhokauden suunnittelu	muu, mitä?

8. Mielestäni ohjaajan vastuulla on: (laita x sopivien vaihtoehtojen perään)

mainosten tekeminen	mainosten jakaminen
yhteydenpito vanhempiin	kerhomaksujen seuranta
NMKY:n toiminnasta tiedottaminen	kerhokauden suunnittelu
salin käyttöön liittyvät asiat	muu, mikä?

9. Kerhonohjaajien yhteinen toiminta voisi olla: (laita x sopivien vaihtoehtojen perään)

Koulutusta
yhdessä erilaisten lajien kokeilua
ideoiden jakamista
vapaata yhdessäoloa
mielestäni yhteinen toiminta on täysin tarpeetonta
muu, mikä?

10. Millaista koulutusta olisi tarpeellista järjestää?

11. Syksystä 2009 alkaen on tarkoitus keskittää liikuntakerhojen organisointi ja vastuu toimistolla liikuntasihteerin alaisuuteen. Mitä kerhoon liittyviä asioita pitäisi huomioida toimistolla?

12. Millaisia asioita mielestäni

- vanhemmat odottavat kerholta ja ohjaajalta?

- toimistonväki odottaa ohjaajalta?

- koululla odotetaan ohjaajalta (rehtori tai iltavahtimestari)?

13. Oletko kiinnostunut syksyllä kerhon vetämisestä tai käytettävissä? (laita x sopivien vaihtoehtojen perään)

en ole kiinnostunut/käytettävissä
olen kiinnostunut
olen käytettävissä

Missä kerhoissa?

Liikuntaleikkikoulu 3-6v	Löydä Liikunta 7-13
Sähly	Nuorten pelivuoro
Koripallo	Iltapäiväkerhon liikuttaminen
Muu, mikä?	

14. Terveisiä toimistolle, sana on vapaa: